

Obsah

Předmluva	13
-----------------	----

I. období

KŘESŤANSKÝ STAROVĚK

I. epocha: 1–311

Od počátku církve do konstantinovského obratu	16
---	----

§ 1	Historický Ježíš a založení církve	16
	1. Historická existence Ježíše	16
	2. Historičnost založení církve	18
	3. Církev jako tajemství víry	19
§ 2	Prvotní církev a apoštolská doba	21
	1. Obec učedníků po Ježíšově nanebevstoupení	21
	2. Podoba církve v prvokřesťanské době	23
§ 3	Postup mladé církve z Jeruzaléma do Říma	24
	1. Prvotní obec v Jeruzalémě	24
	2. Obec v Antiochii	26
	3. Počátky římské obce	27
§ 4	Další šíření křesťanství až do 3. století	29
§ 5	První duchovní rozvoj křesťanství	32
	1. Apoštolští otcové	32
	2. Raně křesťanští apologeté	35
	3. Církevní otcové	36
§ 6	Počátky křesťanské školy alexandrijské	39
§ 7	Vnitřní krize: rozkoly a hereze	41
	1. Židokřesťanské hereze	42
	2. Gnostické systémy	42
	3. Manicheismus	44
	4. Marcionismus	44
	5. Enkratité	45
	6. Montanismus	45
	7. Smysl herezí a rozkolů	45
§ 8	Pronásledování křesťanů v Římské říši	47
	1. Příčiny pronásledování	47

2. Průběh pronásledování	49
--------------------------------	----

II. epocha: 312–604

Od Konstantina Velikého k Řehoři Velikému	55
---	----

§ 9 Konstantinovský obrat	55
1. Konstantinův přístup ke křesťanství	55
2. Založení říšské církve	57
3. Problematika obratu	59
§ 10 Dogmatické zápasy a všeobecné koncily na Východě	62
1. Nauka o Trojici	63
2. Christologie	67
§ 11 Západní teologie. Augustin a spory o nauku o ospravedlnění a milosti	73
1. Ambrož (339–397)	74
2. Augustin	75
3. Jeroným	78
4. Papež Řehoř I. Veliký (590–604)	78
§ 12 Askeze a mnišství ve staré církvi	80
1. Dějiny problému	80
2. Podstata mnišství	81
3. Velcí otcové mnišství	83
§ 13 Řím a východní patriarcháty. Otázka primátu	85
1. Římská církevní obec	85
2. Otázka primátu	86
3. Starý a Nový Řím	88

II. období

STŘEDOVĚKÁ CÍRKEV

§ 14 Rozdělení a základní struktura západoevropského středověku	92
1. Periodizace a označení	92
2. Antika, křesťanství a Germáni	93
3. Základní znaky středověku	96

I. epocha: 500–700

§ 15 Církev jako průkopnice rodícího se Západu	97
§ 16 První setkání Germanů s církví	101

§ 17	Iroskotská církev a její misie na pevnině.....	103
1.	Pokřesťanštění Irska.....	103
2.	Irská misie na pevnině. Kolumbán Mladší.....	105
§ 18	Křesťanství v Británii a anglosaská misie na pevnině.....	106
1.	Misijní činnost v Anglii.....	106
2.	Anglosaská misie na pevnině.....	108

II. epocha: 700–1050

§ 19	Winfried Bonifác a založení křesťanského Západu.....	108
§ 20	Svazek mezi papežstvím a Franskou říší.....	111
1.	Papežství mezi Východem a Západem.....	111
2.	Nové úkoly franské říše.....	113
§ 21	Karel Veliký a založení západního císařství.....	116
1.	Karlův život a dílo.....	116
2.	Karlova idea říše.....	119
3.	Karlovo řízení církve.....	121
4.	Karlova idea císařství.....	121
5.	Císařská korunovace a její problémy.....	124
§ 22	Rozpad Karlovske říše a „saeculum obscurum“ (temné století) římské církve.....	126
1.	Říše.....	126
2.	Církev.....	128
§ 23	Ota Veliký a obnovení západního císařství.....	131
1.	Otova říšská a církevní politika.....	132
2.	Obnovení císařství roku 962.....	134
3.	Císařská idea Oty Velikého.....	134
§ 24	Svatá říše (sacrum imperium). Otonská a Salská říše do roku 1046 .	135

III. epocha: 1050–1300

Rozkvět církve ve vrcholném středověku..... 138

§ 25	Cluny a mnišské reformní hnutí.....	139
§ 26	Gregoriánská reforma a spor o investituru.....	141
1.	Svoboda církve.....	141
2.	Boj o investituru.....	142
3.	Pokusy o řešení. Wormský konkordát.....	144
4.	Výsledky.....	146

§ 27	Velké východní schizma z roku 1054	146
§ 28	Nový duch Západu	147
	1. Nové formy mnišství	148
	2. Reforma světského kléru (kanovnícká reforma)	150
	3. Reforma laiků	152
§ 29	Křižácké hnutí	152
	1. Křížové výpravy	152
	2. Rytířské řády	155
	3. Význam křižáckého hnutí	156
§ 30	Hnutí chudoby, hereze a inkvizice	156
	1. Biblicismus a následování Krista	156
	2. Kataři	158
	3. Inkvizice	159
§ 31	Velké žebravé řády	161
	1. František z Assisi a jeho řád	161
	2. Dominik a dominikáni	162
§ 32	Teologická věda a univerzity	163
	1. Scholastika a její představitelé	163
	2. Vznik univerzit	165
§ 33	Papežství od Inocence III. do Bonifáce VIII.	166
	1. Inocenc III.	167
	2. Poslední zápas mezi papežstvím a štaufským císařstvím	169
	3. Bonifác VIII.	171
IV. epocha: 1300–1500		
Církev v době rozpadu západní jednoty		171
§ 34	Avignonský „exil“ a velké západní schizma	171
	1. Papežové v Avignonu	172
	2. Západní schizma	174
§ 35	Kostnický koncil a konciliarismus	176
	1. Co předcházelo	176
	2. Průběh a snahy o jednotu	178
	3. Jan Hus a jeho kostnický proces	179
	4. Otázka reformy na koncilu	181
	5. Volba papeže	182
	6. Po koncilu. Basilejský „konciliarismus“	182

§ 36	Renesanční papežství. Alexander VI. a Savonarola	183
1.	Renesanční papežové	184
2.	Alexander VI. a Savonarola	186
3.	Julius II.	188

III. období

CÍRKEV V NOVOVĚKU

I. epocha: 1500–1700

Reformace a katolická reforma	190
-------------------------------------	-----

§ 37	Předpoklady reformace	190
1.	Církevní zlořády v pozdním středověku	191
2.	Kladné hodnoty	192
3.	Symbióza náboženství a života	193
4.	Touha po reformě	193
5.	Nominalismus	194
6.	Humanismus a biblicismus	195
§ 38	Erasmus Rotterdamský a humanismus	195
§ 39	Martin Luther. Jeho vývoj v reformátora	197
1.	Dnešní katolický obraz Luthera	197
2.	Lutherův vývoj	198
3.	Spor o odpustky a první rozpory	202
4.	Rozchod s církví	203
§ 40	Postup reformace v Německu	205
1.	Říšský sněm ve Wormsu	205
2.	Vývoj v Německu 1521–1530	207
3.	Augsburský říšský sněm roku 1530	209
4.	Od rozprav o unii do augsburského náboženského míru roku 1555	212
5.	Shrnutí	214
§ 41	Ulrich Zwingli a novokřtěnství	216
1.	Život a působení Zwingliho	216
2.	Dějiny novokřtěnců	219
§ 42	Jan Kalvín a reformace v Ženevě	221
1.	Životopis	221
2.	Nauka	224
3.	Rozšíření	225

§ 43	Jindřich VIII. a anglický církevní rozkol	226
§ 44	Církevní snahy o reformu před tridentským koncilem	229
§ 45	Tridentský koncil 1545–1563	233
	1. Předběžné porady	233
	2. Průběh koncilu	234
§ 46	Obnova po velkém koncilu	236
	1. Papežství	237
	2. Episkopát	238
	3. Řeholní stav	239
	4. Ignác a jezuitský řád	241
§ 47	Protireformace: inkvizice, pronásledování kacířů a hon na čarodějnice	244
	1. Předběžná poznámka	244
	2. Vytvoření konfesního vědomí a duch protireformace	244
	3. Inkvizice	246
	4. Hon na čarodějnice	247
§ 48	Nové období světových misí	247
	1. Situace ve středověku	248
	2. Doba zeměpisných objevů	249
	3. Misie v Indii a v Číně. Spor o akomodaci	250
§ 49	Od baroka k osvícenství	252
	1. Proud v církvi namířené proti centralismu kurie	253
	2. Osvícenství	255
II. epocha: 1789–1918		
	Od Francouzské revoluce do první světové války	257
§ 50	Francouzská revoluce a sekularizace	257
	1. Revoluce	257
	2. Sekularizace	259
§ 51	Restaurace německé církve v 19. století	259
	1. Nové uspořádání vztahů se státem	259
	2. Vnitřní rozvoj	260
§ 52	Papežové a církevní stát	261
§ 53	První vatikánský koncil	263
	1. Příprava	263

2. Průběh koncilu	266
§ 54 Po koncilu: starokatolictví a kulturní boj v Německu	268
1. Opozice v Německu	268
2. „Kulturní boj“ v Německu	269
§ 55 Papežové po 1. vatikánském koncilu	271

III. epocha: 1918–2005

Od první světové války do současnosti	275
--	------------

§ 56 Návrat z exilu a nový vzestup	275
1. Situace ghetta v Německu	275
2. Nové církevní vědomí: liturgické hnutí, ekumenismus	276
3. Vývoj ve Francii, Itálii, Anglii a USA	279
§ 57 Pontifikáty Pia XI. a Pia XII.	280
§ 58 Církev v třetí říši	285
1. Hitlerova politika	285
2. Odpor církví	289
§ 59 Pontifikát Jana XXIII.	291
§ 60 Druhý vatikánský koncil	293

Současné církevní dějiny – od roku 1965 do současnosti (Roland Fröhlich)

§ 61 Pontifikáty Pavla VI. a Jana Pavla I.	300
1. První reformy	300
2. Příznaky krize	301
3. Znamení nové cesty	304
4. Angažovanost pro mír	305
5. Jan Pavel I.	308
§ 62 Pontifikát Jana Pavla II.	310
1. Papežovo vedení	310
2. Reformy	311
3. Každý podle svého stavu	312
4. Poslání teologů	318
5. Papež pro svět	321
§ 63 Novější vývoj v církvi	325
1. Ekumenické hnutí	326
2. Zaměření na sociální spravedlnost	330

3. Zkušenost společného světa	335
4. Pontifikát Benedikta XVI.	336
Citáty a dokumenty	339
Doplňky	
Kapitoly z českých a slovanských církevních dějin (Bedřich Smékal)	
1. Slovanští apoštolové Konstantin a Metoděj	344
2. Dědictví slovanských apoštolů	346
3. Svatý Vojtěch	347
4. Stíny univerzálního císařství	348
5. Střední Evropa za vrcholného středověku	350
6. Idea impéria u Karla IV.	351
7. České náboženské hnutí	351
8. Kalich a kališnictví	352
9. Reformace a protireformace ve střední Evropě	353
10. Unionismus	354
11. Rakouské katolictví a československá církev	355
Chronologická tabulka	359
Seznam papežů	382
Literatura	386
Rejstřík	388